

15.4.2024

Ylioppilastutkintolautakunnalle

Asia: Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus sekä ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeiden uudistamisesta

Viite: Lausuntopyyntönnö 1.3.2024 dnro: OPH-6591-2023

1 S2/R2 kokeen jakaminen kahdelle koepäivälle on kannatettavaa

OAJ kiittää mahdollisuudesta lausua suomi toisena kielenä ja kirjallisuus sekä ruotsi toisena kielenä ja kirjallisuus -kokeiden uudistamisesta.

Ylioppilastutkintolautakunnan (YTL) esittämässä lausuntoa koskevassa perustelumateriaalissa on hyvin esitetty S2/R2-oppimäärän kokeiden määrällinen muutos ylioppilastutkinnon kokeissa viimeisten viiden vuoden aikana. Kokeiden suoritusmäärät ovat viidessä vuodessa kasvaneet noin 30 prosenttia. Vuonna 2023 kokeita suoritettiin yhteensä 2057. Äidinkielen ja kirjallisuuden R2-oppimäärän osalta suoritusmäärissä ei ole tapahtunut merkittävää muutosta vuosittaista vaihtelua lukuun ottamatta.

Kokeiden suoritusaikojen seuranta osoittaa, että suuri osa kokelaista käyttää kokeen suorittamiseen kaiken sallitun ajan eli 6 tuntia. OAJ pitää tärkeänä, että kokeen puitteissa on mahdollisuus osoittaa monipuolisesti sekä suullisen, kirjallisen että kuullun ymmärtämisen osaaminen. OAJ pitää niin ikään tärkeänä S2/R2-oppimäärän YTL:n perustelussa mainittua tavoitetta osoittaa oppijan korkeakoulukelpoisuus ja että kokeella voidaan osoittaa myös Suomen kansalaisuutta varten vaadittava kielitaito.

OAJ korostaa myös, että esimerkiksi opetuslalla vaadittavaa erinomaisen kielitaidon erillistä osoittamista ei edellytetä henkilöltä, jonka koulusivistyskieli ja korkeakoulun kypsyysnäytteen kieli on ollut jokin muu kuin suomen tai ruotsin kieli, jos tämän ylioppilastutkintoon sisältyy S2/R2-kokeen suoritus vähintään arvosanalla *eximia cum laude approbatur*.

Kokeen jakamista kahdelle päivälle puoltaa myös oppimäärän rakenteiden ja sisältöjen lähentyminen suomen tai ruotsin äidinkielen ja kirjallisuuden oppimäärän kanssa.

OAJ pitää kokeen jakamista erillisille koepäiville kannatettavana.

15.4.2024

2 Uudistuksen aikataulu ja lukioiden opetushenkilöstön kuormittaminen

Uudistus tulisi ehdotetusti voimaan kevään 2027 tutkintokerralla tai vaihtoehtoisesti jo keväällä 2026. Muutos tutkinnon rakenteeseen S2/R2 oppimäärän osalta on merkittävä.

OAJ toteaa, että syksyllä 2024 opintonsa aloittavat opiskelijat kirjoittavat yleisesti osan tutkinnon kokeista jo kolmannen opiskeluvuoden syyslukukaudella. Näin ollen osa 2024 aloittavista opiskelijoista kirjoittaisi mahdollisesti S2/R2 oppimäärän ensimmäisen kerran jo syksyllä 2026, pääosat 2024 aloittaneesta vuosiluokasta kevästä 2027 alkaen.

OAJ:n näkemyksen mukaan ehdotetun uuden koerakenteen voisi ottaa käyttöön syksyllä 2026 tai vaihtoehtoisesti ehdotuksen mukaan vasta keväällä 2027. Ei kuitenkaan vielä keväällä 2026.

OAJ kiittää Ylioppilastutkintolautakuntaa lausuntopyynnön sisällytetystä arvioinnista koskien arvostelu- ja valvontatyötä tekevien opettajien työmäärän muutosta. OAJ pitää välttämättömänä, että uudistuksia valmisteltaessa YTL toteuttaa huolellisen henkilöstövaikutusten arvioinnin pientenkin uudistusten osalta. OAJ yhtyy YTL:n arvioon, jonka mukaan uudistuksen vaikutus kokeissa tarvittaviin valvojen määrään on vähäinen.

OAJ huomauttaa, että tosiasiallisesti kokeiden jakaminen kahdelle päivälle mahdollistaa laajempien aineistojen käytön ja kokeen kaksipäiväisyys voi lisätä kokeiden alustavaa arvostelua toteuttavien opettajien työmäärää myös laajempien arvioitavien tehtävien muodossa. Työmäärän muutoksen arviointi ja työaikatarpeen seuranta jää myös tämän uudistuksen osalta paikallisesti arvioitavaksi.

Ylioppilastutkintoa kehitettäessä on tärkeä arvioida, minkälaisia vaikutuksia kehittämistyöllä on opiskelijoiden toimintaan ja valintoihin. Kyseinen uudistus ei kuitenkaan lähtökohtaisesti muuta S2/R2-oppimäärän painoarvoa ylioppilastutkinnossa eikä näin ohjaa S2/R2-oppimäärää suorittaneita pidättäytymään ko. oppimäärässä opintojen kestäessä. OAJ pitää tärkeänä, että S2-oppimäärää jo perusopetuksessa opiskelleita opiskelijoita ohjataan määrätietoisesti S1/R1 oppimäärän ja YO-kokeen pariin.

Opetusalan Ammattijärjestö OAJ

Nina Lahtinen
koulutuspolitiikan johtaja

Tuomo Laakso
erityisasiantuntija